

KATALOG ZADAŃ

QUESTY, MISJE I WYZWANIA

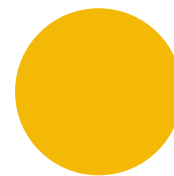
POZIOMY 1 i 2

1

AS
GO

AUTONOMICZNY SYSTEM
GRYWALIZACJI OFFLINE

JAK KORZYSTAĆ Z TEGO NARZĘDZIA

Przed tobą katalog misji, questów i wyzwań. Tak naprawdę są to grove określenia narzędzi, z czym pracujesz na co dzień: sprawdzianów, projektów i zadań domowych. Chcieliśmy, abys spojrz_a na nie z nowej perspektywy.

Każda grupa zadań opisana jest według tego samego schematu:

OPIS AKTYWNOŚCI

Pierwsza sekcja to klasyczny opis tego, na czym (naszym zdaniem) polega dana aktywność. Chociaż takie pojęcia jak referat, album czy badanie wydają się być oczywiste, to zależy nam na stworzeniu wspólnego języka, spójnego systemu pojęć.

WARIANTY

Pierwotnie każdy z naszych pomysłów chcieliśmy opisywać oddzielnie. Z czasem zorientowaliśmy się, że wiele z nich jest podobnych i można zaliczyć je do tej samej rodziny aktywności. W takim wypadku przedstawialiśmy nasze pomysły jako warianty jakiejś aktywności.

AKTYWNOŚĆ JAKO:

- ... **zadanie indywidualne**, to przykład zastosowania danej aktywności jako zadania domowego;
- ... **projekt**, to przepis na to, jak typowe zadanie rozbudować, by mogło pracować nad nią kilka osób;
- ... **bonus**, to nasza wizja zadań dodatkowych, zaprojektowanych w oparciu o daną aktywność
- ... **frajda**, to recepta na naukę poprzez zabawę i zamianę szkolnej aktywności w aktywność bardziej rozrywkową, niż poważną.

JAK WYCENIĆ WYKONANĄ PRACĘ?

Ocena pracy uczniów, o ile nie jest to test jednokrotnego wyboru, zawsze jest zadaniem trudnym. Aby ułatwić ten proces do każdej z aktywności dopisaliśmy propozycje kryteriów oceny, jakich można użyć.

PRZYKŁADOWE ZASTOSOWANIE

Na zakończenie dorzuciliśmy kilka pomysłów na to, jak można użyć danej aktywności podczas lekcji konkretnych grup przedmiotów. Zdefiniowane przez nas zbiory to przedmioty ścisłe, przyrodnicze, humanistyczne, języki obce i przedmioty związane z edukacją artystyczną.

Na zakończenie tego krótkiego wstępu, chcielibyśmy zaznaczyć, że niniejszy katalog nie jest i nigdy nie miał być zbiorem zamkniętym. Zachęcamy do eksperymentowania oraz dopasowywania zawartych w nim idei do własnych potrzeb. Edukacja musi być żywa i elastyczna, jeśli ma być skuteczna.

1. <u>Album</u>	4
2. <u>Badanie</u>	8
3. <u>Fiszki</u>	12
4. <u>Infografika</u>	15
5. <u>Konflikt</u>	19
6. <u>Life & Lifestyle</u>	24
7. <u>Łamigłówki</u>	28
8. <u>Memy</u>	31
9. <u>Ranking</u>	34
10. <u>Referat</u>	37
11. <u>Ściągą</u>	40
12. <u>Tekst</u>	44
13. <u>Turniej</u>	48
14. <u>Wywiad</u>	51

SPIS TREŚCI

ALBUM

1

OPIS AKTYWNOŚCI

Można powiedzieć, że album to zbiór obrazów i grafik połączonych wspólnym mianownikiem. Mogą być to chwile z życia jednej rodziny, portrety zwierząt zamieszkujących dane terytorium czy zdjęcia budynków zaprojektowanych przez tę samą architektkę.

Cyfrowa rewolucja zmieniła wszystko, w tym albumy. Oprócz klasycznie fizycznej formy, posiadają one liczne cyfrowe ekwiwalenty. Te ostatnie niezwykle ułatwiły zarządzanie i dzielenie się swoimi zbiorami.

Tworzenie własnego albumu to kreatywne zadanie, które nie tylko daje ogromne pole do popisu, od wyrażenia własnej ekspresji do licznych okazji do refleksji.

WARIANT ANALOGOWY. ALBUM ZE ZDJĘCIAMI

Stworzenie albumu w formie fizycznego obiektu może okazać się zaskakująco ciekawą opcją dla uczniów. Niestety, drukowanie własnych fotografii jest kosztowne. Tanią alternatywą jest stworzenie albumu zawierającego zdjęcia wycięte z gazet i magazynów. Kolaże z tak pozyskanych materiałów mogą przybrać formę **#infografiki**.

WARIANT CYFROWY. PINTEREST

Najszybsza metoda zbierania i porządkowania w jednym miejscu obrazów znalezionych w Internecie to tablice w serwisie Pinterest. Narzędzie jest niezwykle przyjazne użytkownikowi, a jego ogromną zaletą jest moduł samodzielnie wyszukujący grafiki, podobne do tych, które już nam się spodobały.

WARIANT CYFROWY. INSTAGRAM

Pierwotną funkcją tego narzędzia było umożliwienie łatwej modyfikacji zdjęć, aby przypominały fotografie z dawnych lat. Dziś Instagram to jedno z najpopularniejszych narzędzi służących prosumpcji medialnej. Służy do reklamy, promocji i sprzedaży. Na szczęście wciąż posiada swoją podstawową funkcjonalność, jaką jest banalnie proste edytowanie samodzielnie wykonanych zdjęć i zbieranie ich w kolekcje.

WARIANT CYFROWY. TIKTOK

Nigdzie nie jest powiedziane, że współczesne albumy muszą opierać się o obraz statyczny. Dlaczego nie skompletować albumu z krótkich filmów? Idealnym narzędziem do tego będzie platforma TikTok, służąca do tworzenia, montowania i udźwiękowienia krótkich filmów.

WARIANT CYFROWY. KOMIKS LUB STORYBOARD

Najciekawsze i najmniej znane narzędzia powstały z myślą o projektantach filmów i gier. Są to edytory do tworzenia tzw. storyboardów, czyli zestawień szkiców obrazujących kolejne ujęcia w filmie lub animacji. Dzięki dużej automatyzacji pozwalają tworzyć zgrabne kompozycje obrazów bez dużego nakładu pracy. W szkole można ich użyć do stworzenia cyfrowych albumów obrazujących procesy lub narrację. Najpopularniejsze z darmowych narzędzi to *Storyboarder* oraz *PureRef*.

wonderunit.com/software/storyboarder
pureref.com

+ ... JAKO ZADANIE INDYWIDUALNE

Cyfrowy minialbum, składający się z kilku czy kilkunastu zdjęć, to zadanie, które każdy uczeń jest w stanie wykonać bez większego wysiłku. Trudność jest w tym wypadku po stronie nauczyciela: to on musi zdecydować, jak dobrać myśl przewodnią i warunki brzegowe.

+ ... JAKO PROJEKT

Album w fizycznej formie to świetny pomysł na projekt dla kilkorga uczniów. Koszty stworzenia takiego albumu spadają w przeliczeniu na jedną osobę, można też stworzyć album w formacie hybrydowym, gdzie pojawią się i zdjęcia wykonane przez uczniów, i ilustracje wycięte z gazet. To zadanie jest też przyjazne grupom, które dopiero zaczynają ze sobą pracować. Zadania, jakie wykonują uczniowie tworząc album, cechuje duża autonomiczność.

Alternatywą może być tiktokowy kanał, na którym pojawi się określona przez nauczyciela liczba filmów na zadany temat.

+ ... JAKO BONUS

Albumy to projekty, które mogą rozrastać się bardzo długo. Z tego powodu można użyć ich jako formę zadania dodatkowego, rozliczonego pod koniec semestru.

+ ... JAKO FRAJDA

Tworzenie albumu raczej nie ma charakteru rozrywkowego, chociaż sprytny nauczyciel i na to znajdzie sposób. Specyficzną formą cyfrowego albumu może być fotorelacja: z lekcji, przeprowadzanego eksperymentu, szkolnej wycieczki o charakterze edukacyjnym. Można też poprosić o jej stworzenie przez osoby biorące udział w zajęciach dla kolegów_koleżanek, którzy z jakichś powodów, nie mogli wziąć w nich udziału.

JAK WYCENIĆ WYKONANĄ PRACĘ?

W tym zadaniu możesz przyznać punkty w oparciu o poniższe pytania. Upewnij się, że w danym projekcie ich użycie jest adekwatne.

- Czy wiadomo, czego dotyczą materiały zawarte w albumie?
- Czy są dobrze opisane?
- Czy pasują do tematyki i siebie nawzajem?
- Czy się uzupełniają i tworzą kompletny i/lub użyteczny zestaw?

PRZYKŁADOWE ZASTOSOWANIE

PRZEDMIOTY ŚCISŁE

Fotografie pierwiastków, związków lub substancji chemicznych spotykanych na co dzień. Fizyka na wesoło – zabawne zdjęcia sytuacyjne (z ang. *fails*, czyli wpadki i katastrofy) z opisem działających na prezentowane obiekty sił fizycznych. Prawdopodobieństwo w działaniu, czyli fotografie układów karcianych w grze poker wraz ze wzorem pozwalającym wyliczyć prawdopodobieństwo wygranej w danej sytuacji.

PRZEDMIOTY PRZYRODNICZE

Zielniki. Kolekcje chmur i zjawisk pogodowych widzianych z własnego okna. Zdjęcia owadów, ptaków, kwiatów. Kolekcja zdjęć warzyw o dziwnych kształtach znalezionych w marketach.

PRZEDMIOTY HUMANISTYCZNE

Zdjęcia szyldów i reklam z błędami językowymi. Album z zabytkami danego miasta lub regionu. Kolekcja zdjęć domów, w których mieszkali znani mieszkańcy.

JĘZYKI OBCE

Tablica w serwisie Pinterest zawierająca zestaw obiektów charakterystycznych dla kultury danego kraju.

PRZEDMIOTY ZWIĄZANE Z EDUKACJĄ ARTYSTYCZNĄ

Tworzenie albumów naturalnie najbardziej pasuje do przedmiotów przyrodniczych i artystycznych. Mogą zawierać nie tylko dzieła sztuki, ale być też zapisem przemysłów uczniów, łatwo wykonalnym w dobrej jakości. Nie każdy potrafi dobrze rysować czy malować, ale większość z nas potrafi dziś zrobić dobre zdjęcie. Ciekawym zadaniem może być nawiązanie do wiralowego trendu, jakim było tworzenie w domowych warunkach zdjęć nawiązujących do znanych dzieł sztuki. Na pewno warto wypróbować to w klasie!

TIP: #EDYCJAZDJĘĆ

Praca z grafiką to dobry pretekst, by zachęcić uczniów do pracy z darmowymi programami i aplikacjami graficznymi służącymi do modyfikacji zdjęć.

BADANIE

2

OPIS AKTYWNOŚCI

Nie ma lepszej metody, by uwierzyć w potęgę nauki, niż samemu zostać naukowcem. Prowadzenie własnych badań ma rozliczne walory edukacyjne. Wymieńmy kilka z nich.

Po pierwsze, w dobie istnej pandemii *fake news*, pozwala nabrać szacunku do nauki i naukowców i uczy, jak oddzielać ziarna od plew.

Po drugie, bardzo często pozwala pracować we własnym tempie i po swojemu.

Po trzecie, daje niesamowitą frajdę z samodzielnego zrozumienia świata, wyciągania wniosków i formułowania hipotez.

Po czwarte daje też okazję do dokonania prawdziwych odkryć. Nicole "Nicolinha" Oliveira, najmłodsza astronomka na świecie, odkryła już 18 asteroid.

Ma zaledwie 8 lat.

WARIANT: ANKIETA

Cyfryzacja dzisiejszego świata sprawiła, że jedną z najprostszych metod badań są badania ankietowe. Pytania można zadać w grupie w serwisie społecznościowym, przy użyciu formularza Google lub w ostateczności zadając je drogą mailową. Grupą badaną mogą być koleżanki i koledzy z tej samej klasy, rodzina lub fani tej samej pisarki.

Ankiety najlepiej sprawdzają się w przypadku nauk humanistycznych i społecznych. Mogą posłużyć też do zbadania poziomu znajomości jakiegoś zagadnienia np. z dziedziny nauk ścisłych.

WARIANT: OBSERWACJA

Najnowsze badania z dziedziny psychologii i kognitywistyki pokazały, że każda osoba reprezentująca tzw. „cywilizację zachodnią” widzi codziennie około 5000 obrazów stanowiących jakąś formę informacji wizualnej.

To całkowicie znieczula nas na piękno i bogactwo zwykłego świata. Zadanie, które będzie polegać na jakiejś formie jego obserwacji, może skłonić młodszych z nas do przyjrzenia mu się wnikliwiej... Być może po raz pierwszy w życiu.

WARIANT: EKSPERYMENT

Wszystkie dzieci w pewnym okresie swojego życia zamęczają rodziców pytaniami. „A dlaczego? A po co? Jak to działa? Skąd się to wzięło?”. W pewnym momencie pytania się kończą. Czy dlatego, że młodzież znajduje na nie odpowiedzi? Bynajmniej. To obecny system edukacji skutecznie zabija ciekawość poznawczą. Prowadzenie samodzielnych eksperymentów to jeden ze sposobów na jej przywrócenie. Składa się on z dwóch etapów. Po pierwsze, trzeba przywrócić u młodych ludzi ciekawość. Po drugie, ośmielić ich, by znów pytali. A po trzecie pokonać w sobie samym odruch udzielenia im gotowej odpowiedzi, by zastąpić ją słowami „Oto sposób, w jaki możesz to sprawdzić”.

+ ... JAKO ZADANIE INDYWIDUALNE

Do szybkich zadań indywidualnych najlepiej sprawdzi się badanie ankietowe. Każdy z uczniów może wykonać je samodzielnie przy użyciu powszechnie dostępnych narzędzi cyfrowych. Można pokusić się o też o personalizację takiego zadania. W końcu każdy z uczniów może w swojej ankiecie zapytać o coś zupełnie innego. W takim wypadku badanie zrobione przez całą klasę będzie miało przekrojowy charakter.

+ ... JAKO PROJEKT

Projekt, w którym uczniowie prowadzą jakieś badanie, może mieć bardzo różną intensywność, doskonale skaluje się też jego czasochłonność. Z tego powodu łatwo dopasować go do poziomu klasy. Jako że każdy projekt rozciąga się na przynajmniej kilkanaście dni, najlepiej sprawdzi się tutaj zadanie polegające na prowadzeniu serii obserwacji. Może być to pretekstem do założenia regularnie prowadzonego dziennika obserwatora. Innym wariantem jest zaplanowanie i przeprowadzenie cyklu poszukiwań.

TIP: #dziennik **TIP: #poszukiwania**

+ ... JAKO BONUS

Nie każdy ma w sobie iskierkę eksperymentatora. Aby skusić uczniów do odnalezienia jej w sobie, można zaproponować im przeprowadzenie jakiegoś eksperymentu. Dodatkowe punkty zdobywane w zadaniach dodatkowych zawsze się przydają w staraniach o uzyskanie lepszej oceny. W ten sposób motywator zewnętrzny może płynnie przejść w któryś z wewnętrznych, jak np. ciekawość czy poczucie sprawczości.

+ ... JAKO FRAJDA

Każda z wymienionych powyżej form prowadzenia badania może mieć na poły rozrywkową naturę. W tym wypadku wszystko zależy od tematyki badania. W końcu nie tylko dojrzały profesorowie mają prawo walczyć o nagrodę [Ig Nobla!](#)

JAK WYCENIĆ WYKONANĄ PRACĘ?

W tym zadaniu możesz przyznać punkty w oparciu o poniższe pytania. Upewnij się, że w danym projekcie ich użycie jest adekwatne.

- Czy dane w badaniu nie zostały zmyślane? Czy istnieje wiarygodna dokumentacja prowadzonych badań?
- Czy wyniki badania zostały czytelnie zaprezentowane?
- Czy na podstawie osiągniętych rezultatów można udzielić odpowiedzi na temat badania?
- Czy w ankiecie wzięta wymagana liczba osób?
- Czy obserwacje były prowadzone regularnie?
- Czy eksperyment został przeprowadzony zgodnie z warunkami brzegowymi?

PRZYKŁADOWE ZASTOSOWANIE

PRZEDMIOTY ŚCISŁE

Znajomość praw fizyki w społeczeństwie. Wzory matematyczne uznawane za użyteczne. Domowa hodowla kryształów. Samodzielne badanie stałych fizycznych, jak współczynnik ziemskiej grawitacji.

PRZEDMIOTY PRZYRODNICZE

Dziennik chmur (w formie np. zdjęć wrzucanych do serwisu Instagram). Poszukiwanie gatunków chronionych w najbliższej okolicy. Badanie tempa kiełkowania nasion podlewanych różnymi cieczami.

PRZEDMIOTY HUMANISTYCZNE

Badanie ankietowe na temat najbardziej lubianych/nielubianych bohaterów i bohaterek literackich. Eksperyment polegający na sprawdzeniu, ile osób jest w stanie wskazać, z jakiej lektury/książki pochodzi dany cytat. Poszukiwanie najstarszych zabytków danego rodzaju w okolicy.

JĘZYKI OBCE

Ankieta na temat kraju pochodzenia przypraw lub dań. Eksperyment polegający na podawaniu się za cudzoziemca w miejscach publicznych/sytuacjach społecznych i badaniu wybranych reakcji osób postronnych. Tłumaczenie tego samego tekstu z języka polskiego na język obcy przez jedną połowę grupy, a z języka obcego na polski przez drugą, zwieńczone porównywaniem różnic w tekstach.

PRZEDMIOTY ZWIĄZANE Z EDUKACJĄ ARTYSTYCZNĄ

Eksperymenty z techniką malarską: malowanie nietypowymi barwnikami lub przy użyciu niestandardowych przedmiotów/części ciała. Własnoręczne tworzenie instrumentów muzycznych: jakie dźwięki wydają przedmioty codziennego użytku. Badanie ankietowe „Kto jest autorem: ktoś z mojej klasy czy słynny/a abstrakcjonist(k)a?”.

FISZKI

3

OPIS AKTYWNOŚCI

Fiszki to znane od lat narzędzie do nauki. Najczęściej wykorzystywane jest wszędzie tam, gdzie wiedza ma charakter dualny, jak w przypadku nauki języków obcych. Klasyczna fiszka to niewielki kartonik, który po obu stronach zawiera powiązane ze sobą informacje, np. to samo słowo w dwóch różnych językach lub nazwę związku i jego wzór chemiczny. Fiszki nosi się przy sobie, by w wolnej chwili móc zerknąć na kilka z nich, by utrwalić sobie niewielki fragment wiedzy.

+ ... JAKO ZADANIE INDYWIDUALNE

Samodzielne wykonanie kilku lub kilkunastu fiszek zawierających wiedzę z jednej lekcji to proste i skuteczne zadanie domowe. Uczniowie mogą sami zdecydować, jakie rzeczy uznali za istotne i warte zapamiętania, ale może też zasugerować to nauczyciel.

TIP: #ArkuszePrzydziału

+ ... JAKO PROJEKT

Fiszki jako projekt powinny obejmować znaczną część materiału, np. kilka lekcji. Mogą zawierać też materiały dotyczące danej problematyki, ale wykraczające poza program nauczania. Ważne, aby z każdym z zespołów opracować inny zakres tematyczny, aby uczniowie nie mieli poczucia, że ktoś dubluje ich pracę.

+ ... JAKO BONUS

Nie każdy uczeń potrafi pracować samodzielnie. Ba! Wielu nie potrafi zrobić sobie nawet ściągki na sprawdzian. Fiszki jako zadanie bonusowe mogą zostać przygotowane przez chętne osoby jako materiał wspierający dla reszty klasy. W takim wypadku to nauczyciel powinien ustalić, jaki zakres materiału będą obejmować. Oczywistym rozwiązaniem jest materiał obejmujący przyszłe lekcje. Jeśli uczeń lub uczennica wywiąże się z zadania, fiszki będzie można udostępnić reszcie klasy podczas lekcji. W takim wypadku nie można zapomnieć o publicznym pochwaleniu osoby, która je przygotowała.

+ ... JAKO FRAJDA

Fiszki mogą służyć też do zabawy. W takim wypadku awers powinien stanowić zagadkę, a rewers odpowiedź. Uczniowie mogą przygotować takie fiszki, by grać ze sobą nawzajem. Można też zorganizować krótki turniej z ich użyciem.

JAK WYCENIĆ WYKONANĄ PRACĘ?

W tym zadaniu możesz przyznać punkty w oparciu o poniższe pytania. Upewnij się, że w danym projekcie ich użycie jest adekwatne.

- Czy informacje na fiszkach są prawidłowe?
- Czy informacje są na odpowiednim poziomie trudności? Nie są zbyt łatwe lub zbyt trudne?
- Czy informacje mieszczą się w zakresie danego programu nauczania?
- Czy fiszki są czytelne?
- Czy są atrakcyjne i ciekawe?

PRZYKŁADOWE ZASTOSOWANIE

PRZEDMIOTY ŚCISŁE

Wzory fizyczne i matematyczne. Wzory chemiczne, zwłaszcza z domeny chemii organicznej. Symbole pierwiastków chemicznych. Chronologia odkryć i przełomów naukowych. Powiązanie naukowców z odkryciami i teoriami.

PRZEDMIOTY PRZYRODNICZE

Nazwy i lokalizacja obiektów geograficznych. Występowanie roślin i zwierząt. Poziom zagrożenia gatunków wyginieciem. Wizerunki roślin i zwierząt. Cechy morfologiczne tkanek, fauny lub flory.

PRZEDMIOTY HUMANISTYCZNE

Dzieła literatury, ich style, twórcy lub epoki powstania. Daty wydarzeń historycznych. Powiązania osób i zdarzeń, teorii, odkryć. Lokalizacja wydarzeń historycznych. Idee i ich powiązania z epokami, nurtami filozoficznymi, politycznymi lub szkołami z danej dziedziny np. psychologii czy ekonomii.

JĘZYKI OBCE

Słówka. Zwroty i idiomy. Zasady gramatyki. Odmiana części mowy – regularna i nieregularna. Przyimki i poimki. Artystki i twórcy z danego kręgu kulturowego.

PRZEDMIOTY ZWIĄZANE Z EDUKACJĄ ARTYSTYCZNĄ

Style w sztukach artystycznych, dzieła będące ich przykładem, twórcy i epoki. Detale charakterystyczne dla stylów w sztuce. Techniki twórcze. Zastosowanie instrumentów i narzędzi. Pojęcia związane ze sztuką: teatrem, muzyką, filmem, malarstwem, rzeźbą, architekturą, poezją.

INFOGRAFIKA

4

OPIS AKTYWNOŚCI

Ludzkość od zawsze przekazuje sobie wiedzę w formie graficznej. Dobrze przygotowany obraz, schemat, wykres czy graf jest nie tylko czytelny i uniwersalny. Dzięki takiej reprezentacji można zawrzeć bardzo dużo informacji w kompaktowej formie. Przy okazji uwalniamy się też od terroru liniowej narracji tekstu. Infografiki możemy czytać dowolnie, w swoim tempie, zaś zawartą w nich wiedzę absorbować na swoich warunkach.

WARIANT: MAPA MYŚLI

Ciekawą odmianą infografiki jest mapa myśli. Najczęściej jest ona częścią procesu kreatywnego, gdzie z centralnej idei lub problemu wyrastają ciągi skojarzeń. Może też służyć do uporządkowania wiedzy i wizualizacji (często nieoczywistych) połączeń pomiędzy danymi, obserwacjami czy teoriami. Doskonałe narzędzie pracy przy wszystkich projektach interdyscyplinarnych.

WARIANT: POSTER

Plakat naukowy to forma prezentacji naukowej, spotykana na konferencjach uniwersyteckich od drugiej połowy XX wieku. Składa się z abstraktu i krótkiego opisu uzyskanych wyników, zwykle zilustrowanego schematem lub grafem. Metodyka badań jest przedstawiona skrótowo, podobnie jak odniesienia do źródeł w literaturze. Wnioski także prezentowane są bardzo konkretnie, np. w formie wypunktowań. W dobie ogromnej specjalizacji służy do czytelnej wizualizacji rezultatów badań oraz ułatwienie dyskusji ze specjalistami zajmującymi się podobną tematyką; tradycją jest bowiem, że postery zastępują na konferencjach naukowych referaty. Swoją premierę mają podczas sesji posterowych. Wszystkie plakaty prezentowane są jednocześnie. Ich autorzy lub autorki znajdują się w pobliżu, gotowi objaśnić szczegóły osobom zainteresowanym.

+ ... JAKO ZADANIE INDYWIDUALNE

Jeśli zajęcia zawierały dużo konkretnych informacji, nadanie im graficznej formy na pewno pomoże zrozumieć występujące pomiędzy nimi zależności. Jeśli temat lekcji miał charakter problemowy, mapa myśli będzie idealnym sposobem wyrażeniem przemyśleń uczniów.

+ ... JAKO PROJEKT

Plakat naukowy to idealny materiał na projekt dla grupy osób. Podczas kolejnych tygodni nauczyciel może dawać informację zwrotną do kolejnych iteracji posteru. Wiedza zawarta na plakacie może obejmować nawet bardzo duży zakres tematyczny, pod warunkiem, że da się podsumować taką porcję wiedzy ograniczoną pulą konkretnych wniosków.

+ ... JAKO BONUS

Wiedza w szkole prezentowana jest w sposób liniowy. Zrozumienie holistycznej natury nauki i powiązań pomiędzy jej poszczególnymi dziedzinami brzmi jak wyzwanie dla ambitnych uczniów... Lub koło ratunkowe dla tych, którym do tej pory wiodło się podczas zajęć nie najlepiej.

+ ... JAKO FRAJDA

Tworzenie infografiki może sprowokować uczniów do analizy i ewaluacji wiedzy. Może też skłonić ich do niepodlegającej ocenie manifestacji ich skojarzeń i opinii na dany temat. W treści zadania można dać obostrzenia wspierające kreatywność i jednocześnie odnoszące się do popkultury.

#PRZYKŁAD: W infografice użyj wyłącznie ilustracji zawierających postacie z komiksów Marvela.

JAK WYCENIĆ WYKONANĄ PRACĘ?

W tym zadaniu możesz przyznać punkty w oparciu o poniższe pytania. Upewnij się, że w danym projekcie ich użycie jest adekwatne.

- Czy jest czytelna i przejrzysta? Czy skutecznie przekazuje dane i informacje?
- Czy skupia uwagę adresata na treści, a nie na samym projekcie czy metodzie prezentacji?
- Czy przekazuje je od ogółu do szczegółu?
- Czy z jej zawartością można zapoznać się szybko?
- Czy umożliwia porównywanie prezentowanych treści?
- Czy zawarte w niej treści są prawidłowe i zgodne z nauką?
- Czy wszystkie jej elementy mają jasny cel?

PRZYKŁADOWE ZASTOSOWANIE

PRZEDMIOTY ŚCISŁE

Zastosowanie pierwiastków w przemyśle. Zestawienie wzorów stosowanych w geometrii i stereometrii. Od eksperymentu fizycznego do teorii naukowej i wzorów fizycznych.

PRZEDMIOTY PRZYRODNICZE

Procesy: biochemiczne, ewolucyjne, górotwórcze. Rodziny obiektów: roślin, zwierząt, minerałów.

PRZEDMIOTY HUMANISTYCZNE

Zasady gramatyki lub ortografii. Następstwo zdarzeń oraz połączone z nimi powiązania przyczynowo-skutkowe. Systemy polityczne i prawne.

JĘZYKI OBCE

Reguły gramatyki języka obcego. Pismo i znaki specjalne. Kultura krajów posługujących się danym językiem.

PRZEDMIOTY ZWIĄZANE Z EDUKACJĄ ARTYSTYCZNĄ

Kultura, popkultura oraz ich wpływ na życie. Sztuka w praktyce: rola koloru w designie przedmiotów codziennego użytku. Ewolucja stylów muzycznych i wizualnych.

KONFLIKT

5

OPIS AKTYWNOŚCI

Szkoła rzadko uczy wyrażania własnego zdania. Można postawić ryzykowną tezę, iż jest to jedną z przyczyn pasywnej, a czasem nawet apatycznej postawy uczniów. Warto więc zadać sobie pytanie, co by się stało, gdyby powiedzieli, co naprawdę myślą? Prawdopodobnie zarysowałyby się linie podziału i zrodziły konflikty. Jednej grupie ostatnio przeczytana lektura przypadłaby do gustu, zaś druga otwarcie wyraziłaby swoją dezaprobatę. Czy to źle? Nasza kultura uczy nas, by unikać konfliktu za wszelką cenę. Tymczasem zderzenia światopoglądów i punktów widzenia bywają niesłychanie twórcze. Stają się iskrą, z której wybuchają nowe teorie i koncepcje. Zdecydowanie zbyt rzadko dzieje się to w szkole.

WARIANT: BEEF

Warianty zadań w niniejszym opracowaniu ułożone są w kolejności alfabetycznej. Pierwsze miejsce przypadło więc najbardziej nietypowej formie konfliktu, jaką można zaproponować uczniom. Słowo *beef* pochodzi z języka angielskiego i oznacza konflikt na tle artystycznym pomiędzy raperami lub DJ-ami, wyrażany w postaci przynajmniej dwóch *dissów*. *Diss* (od *disrespect*, czyli znieważenie, nieposzanowanie) polega na „wytknięciu negatywnych cech przeciwnika, naśladowaniu jego stylu lub na przekształcaniu fragmentów jego twórczości w sposób obnażający ich słabości”. Beefy stały się popularne w latach 90., wraz z rozwojem kultury hip-hopowej. W każdym razie tak się wszystkim wydaje.

Naszym zdaniem, jeden z lepiej udokumentowanych beefów miał miejsce 25 grudnia 1840 roku w Paryżu. [Pojedynkującymi się byli Adam Mickiewicz i Juliusz Słowacki...](#)

Nasza propozycja to zorganizowanie pojedynku na *dissy*, który będzie miał w sobie nuty poezji Wielkiej Emigracji i nowojorskiej sceny muzycznej końcówki XX wieku.

WARIANT: DEBATA

Debata, zwłaszcza w wariacie oksfordzkim (zwana czasem uniwersytecką) to format z drugiego końca dyskusyjnego spektrum. Zabronione jest w jej trakcie obrażanie mówców strony przeciwnej. Temat debaty nie ma nic wspólnego z samymi dyskutantami. Chodzi w niej jedynie o wykazanie się lepszymi umiejętnościami w zakresie retoryki. Uczestniczy w niej marszałek, dwa zespoły (liczące najczęściej 3 do 5 osób) oraz publiczność. Jeden z zespołów przyjmuje rolę obrońców tezy, zaś drugi to jej przeciwnicy. Zdarza się, że sama teza ma nieco abstrakcyjny charakter. Dzięki temu publiczność skupia się jedynie na sile argumentacji i nie angażuje emocjonalnie w istotę konfliktu. Oczywiście, nie zawsze tak było. Do historii przeszła słynna debata oksfordzka z roku 1860, gdy w zderzyli się ze sobą kreacjoniści i zwolennicy pachnącej świeżością teorii ewolucji.

Po prezentacji kilkukrotnej wymianie argumentów następuje podsumowanie. Publiczność wybiera zwycięzcę poprzez głosowanie.

WARIANT: PROCES

Ciekawym wariantem debaty jest proces. To bardziej aktorski format, w którym każdy z uczniów może wcielić się rolę, nawet trzecioplanową. Oprócz sędziego, obrońców, prokuratury i oskarżonych są przecież jeszcze świadkowie, dziennikarze i policjanci. Każda z tych osób może samodzielnie przygotować się do odegrania swojej roli podczas procesu prowadzonego w klasie, jeśli otrzyma od nauczyciela niezbędne wskazówki. Samo wydarzenie warto poprzedzić krótkimi warsztatami aktorskimi, które mogą składać się z zupełnie podstawowych ćwiczeń z katalogu teatru improwizacji.

WARIANT: TAJNE STOWARZYSZENIE

Chociaż często deklarują inaczej, młodzi ludzie raczej nie bywają samotnikami z wyboru. Młodzież lubi przynależać do grupy. Mamy jednak wrażenie, że współczesna oferta subkulturowa jest niesłychanie uboga. Można spróbować ją wzbogacić i namówić młodzież to założenia w szkole Tajnego Stowarzyszenia Idei/Badaczki/Poety. Celem takiej grupy będzie może być zrekrutowanie jak największej liczby członków, opracowanie kodeksu działania, elementów stroju, specjalnego powitania czy rytuału wspólnych spotkań. Stowarzyszenie powinno też mieć znany nauczycielowi główny cel działania... Który może być osiągnięty w ciągu jednego semestru.

+ ... JAKO ZADANIE INDYWIDUALNE

Konflikt z założenia zakłada udział więcej niż jednej osoby. Pojedyncze zadanie musi więc brać pod uwagę opowiedzenie się po jednej z przynajmniej dwóch stron barykady. Najprostsza opcja to przygotowanie dwóch dissów na beef. Druga wygodna opcja to opracowanie karty postaci do wybranej roli w procesie.

TIP: #EDYCJAZDJĘĆ

Idealne liczby skonfliktowanych stronnictw to 2 lub 5. 2 to klasyczna opozycja, której nie trzeba tłumaczyć. Natomiast układ konfliktów i sojuszy w obrębie 5 stronnictw jest od dawna stosowany (bo doskonale się sprawdza) w branży growej. Najłatwiej zaprojektować go stosując prosty graf. Jeśli każde stronnictwo umieścimy w jednym z wierzchołków pięciokąta, to dla każdej frakcji:

- sąsiedzi na obrzeżu są sojusznikami;
- frakcje po przekątnej są przeciwnikami.

Układ ten daje niezwykłą dynamikę, ponieważ dla każdej grupy jej sojusznicy są swoimi przeciwnikami, zaś jej przeciwnicy – sojusznikami.

+ ... JAKO PROJEKT

Projektem może być przygotowanie się do debaty w modelu oksfordzkim lub opracowanie strategii obrony/oskarżenia w procesie. Oba zadania zajmą trochę czasu i mogą wymagać konsultacji z nauczycielem.

+ ... JAKO BONUS

Założenie Tajnego Stowarzyszenia to działalność dodatkowa. Raczej nie będzie na nią czasu w trakcie regularnych zajęć. Poza tym jest to zadanie, którego realizacja może najbardziej rozciągnąć się w czasie. Warto więc potraktować ją jako zadanie dodatkowe, dla osób chętnych.

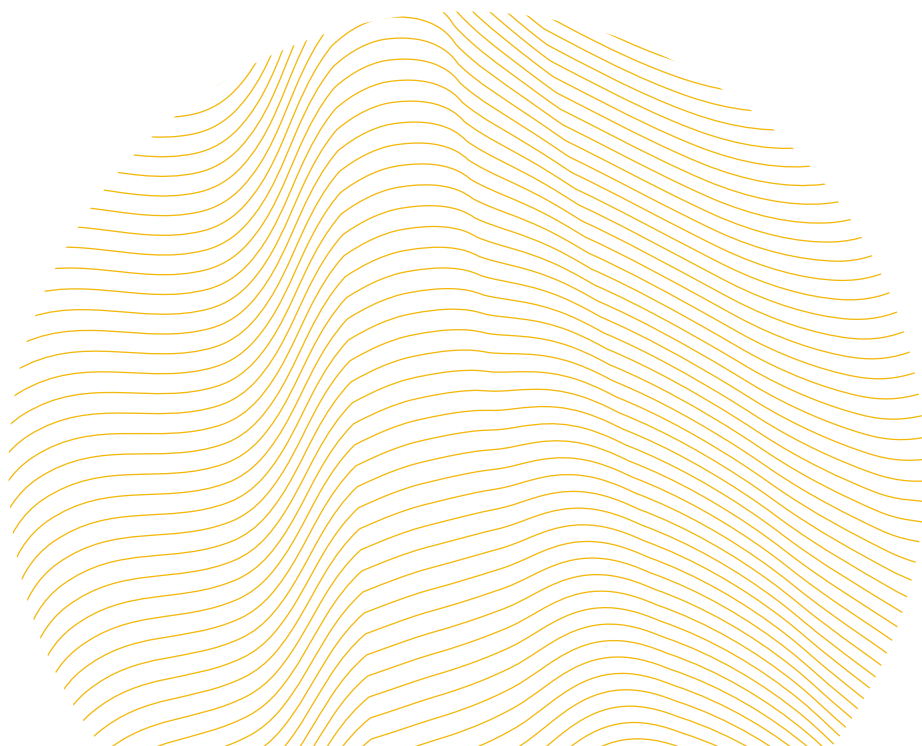
+ ... JAKO FRAJDA

Każde z powyższych zajęć może sprawić uczniom mnóstwo frajdy. Wszystko zależy od tego, jaki będzie jego temat. Proces rozwodowy Romea i Julii, którzy w alternatywnej rzeczywistości wzięli potajemny ślub, może okazać się zabawniejszy niż każda polska komedia romantyczna ostatnich lat. Podobnie będzie w przypadku debaty o wyższości owoców nad warzywami, beefu pomiędzy zwolennikami Sienkiewicza i Prusa czy w końcu działalności Tajnego Stowarzyszenia Miłośników III Zasady Dynamiki.

JAK WYCENIĆ WYKONANĄ PRACĘ?

W tym zadaniu możesz przyznać punkty w oparciu o poniższe pytania. Upewnij się, że w danym projekcie ich użycie jest adekwatne.

- Czy skorzystano z wiedzy podanej na lekcji?
- Czy skorzystano z wiedzy dodatkowej?
- Czy podczas realizacji zadania wykazano się aktywnością i kreatywnością?

PRZYKŁADOWE ZASTOSOWANIE

PRZEDMIOTY ŚCISŁE

Beef pomiędzy zwolennikami Isaaca Newtona i Roberta Hooke'a (natura światła) lub Leibnizem (o rachunek różniczkowy) lub dowolnym innym fizykiem z tamtej epoki. Proces Giordano Bruno. Debata na temat teorii strun i/lub bran. Tajne Stowarzyszenie Przeciwników Wielkiego Wybuchu.

PRZEDMIOTY PRZYRODNICZE

Beef pomiędzy fanami roślin okryto- a nagonasiennych. Proces biologa He Jiankui, który w 2018 roku ogłosił, że zmodyfikował DNA dwóch dziewczynek celem zminimalizowania możliwości zakażenia wirusem HIV. Debata na temat szkodliwości glutenu. Tajne Stowarzyszenie Wrogów Cukru.

PRZEDMIOTY HUMANISTYCZNE

Beef fanów Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej i Wisławy Szymborskiej, w którym dissy muszą zawierać cytaty z ich wierszy. Proces Gregers Werle, bohatera dramatu „Dzika Kaczka” Ibsena. Debata na temat „Czy Napoleon Bonaparte był największym strategiem wszechczasów?”. Tajne Stowarzyszenie Na Rzecz Odbudowy Imperium Inków i Upowszechniania Pisma Kipuj.

JĘZYKI OBCE

Beef fanów dwóch grup muzycznych. Proces znanej postaci z danego obszaru językowego. Debata na abstrakcyjny temat, w której trzeba użyć konkretnych słów lub zwrotów (np. o wyższości schodów nad windami). Tajne Stowarzyszenie Czegokolwiek, które wszystkie materiały opracowuje w języku obcym.

PRZEDMIOTY ZWIĄZANE Z EDUKACJĄ ARTYSTYCZNĄ

Beef fanów Małgorzaty Abakanowicz i Katarzyny Kobro. Proces prowadzony przez greckich bogów urażonych wybranymi pracami Michała Anioła. Debata o wyższości kwartetów nad orkiestrami. Tajne Stowarzyszenie Twórców Instrumentów Dziwnych.

LIFE & LIFESTYLE

OPIS AKTYWNOŚCI

To, czego najczęściej brakuje współczesnym programom nauczania, to pomysłu na stosowanie wiedzy na co dzień. Główną przyczyną tego zjawiska jest przeładowanie podstawy programowej. Młodzież zalewana jest kolejnymi porcjami faktów, wzorów czy dat, natomiast nie jest w stanie umieścić ich w szerszej perspektywie, ani tym bardziej użyć do czegokolwiek. Prowadzi to do sytuacji, w której bezkontekstowy świat wiedzy szkolnej nie ma punktów stykowych z rzeczywistością. Staje się czymś obcym, nieprzydatnym, czymś, co trudno pojąć i w sumie, nie wiadomo po co to robić.

Pomysły na aktywności z gatunku „lifestyle” to tak naprawdę propozycje tego, jak umieścić wiedzę szkolną w codziennym kontekście. Mają one też charakter interdyscyplinarny. Trudno bowiem zaprojektować lifestylowe zadanie, którego realizacja będzie wymagała użycia wiedzy wyłącznie z jednej dziedziny.

WARIANT: PLAN

Najprostsze zadanie, jakie proponujemy to stworzenie planu działania. Jego powodzenie zależy musi od użycia wiedzy nabytej podczas zajęć. Plan powinien raczej dotyczyć aktywności pozalekcyjnej, podejmowanej przez grupę uczniów lub całą klasę, rocznik lub szkołę.

WARIANT: PROJEKT

Praca w coraz większej liczbie zawodów wymaga od nas kreatywności. Czynności repetytywne wykonują za nas maszyny i urządzenia. Dziś człowiek najbardziej potrzebny jest tam, gdzie trzeba wymyślić coś nowego. Na projektowanie, czyli pracę, w której wykorzystujemy jednocześnie wyobraźnię i nabytą wiedzę, we współczesnej szkole jest zdecydowanie zbyt mało przestrzeni. Tymczasem wcale nie musi tak być, a zadania z tej kategorii nie muszą ograniczać się do przedmiotu „Technika”. Młodzież może projektować wnętrza, meble, stroje, okładki książek, makijaże czy gry. Młodzi ludzie potrzebują tylko wiedzy na temat tego, jak to robić, oraz inspiracji, którą powinna być odpowiednio poprowadzona lekcja.

WARIANT: PRZEPIS LUB RECEPTURA

Jest coś bardzo zastanawiającego w tym, że ogromnej rzeszy młodzieży trudność sprawia jednocześnie gotowanie, sprząatanie, chemia i fizyka. Co więcej, w serwisie YouTube miliony wyświetleń zbierają filmiki pokazujące jak domowym sposobem wyczyścić piekarnik, idealnie ugotować jajko na miękko albo samemu zrobić cytrusowy peeling do twarzy.

Przepisy i receptury wzbogacone o wiedzę naukową dotyczącą tego, dlaczego działają, mogą być fantastycznym mostem łączącym przedmioty ściśle z codziennością. Przy okazji, mogą pomóc też w odróżnieniu prawdziwych tutoriali wideo od efektownych fałszywek stworzonych wyłącznie w celach zarobkowych.

+ ... JAKO ZADANIE INDYWIDUALNE

Weryfikacja internetowych przepisów i receptur lub opracowanie ich własnej wariacji to prosty pomysł na zadanie indywidualne. Innym jest udzielenie naukowej odpowiedzi na pytanie „na jakiej zasadzie to działa”?

Kolejny pomysł to stworzenie planu, np. wycieczki szkolnej czy zajęć terenowych. Na najciekawszy pomysł, który zostanie zrealizowany, może zagłosować cała klasa.

+ ... JAKO PROJEKT

Przy projektowaniu jakiegokolwiek rzeczy najczęściej stosuje się metodę iteracyjną. Polega ona na stworzeniu prototypu, a następnie rozwijaniu go na podstawie testów i badań z użytkownikami. Z tego powodu zadanie, którego efektem ma być projekt czegoś konkretnego, powinno potrwać dłużej. W tym wypadku może, ale nie musi być realizowane zespołowo.

+ ... JAKO BONUS

Zadania dodatkowe mogą być wymagające, jeśli chodzi o kreatywność. Nagrodą za ich realizację powinna być też duma i poczucie sprawczości. Te cele najłatwiej osiągnąć zlecając uczniom do wykonania jakiś projekt.

+ ... JAKO FRAJDA

Im treść zadania (choćby pozornie) będzie ulokowana dalej od realiów szkoły, a bliżej codzienności, tym więcej frajdy sprawi uczniom. Sugerujemy więc, aby były to zadania z kategorii przepis/receptura.

JAK WYCENIĆ WYKONANĄ PRACĘ?

W tym zadaniu możesz przyznać punkty w oparciu o poniższe pytania. Upewnij się, że w danym projekcie ich użycie jest adekwatne.

- Czy spełnia warunki brzegowe?
- Czy korzysta z wiedzy i/lub konkretnych odkryć naukowych?
- Czy ma praktyczne zastosowanie?
- Czy jest kreatywny, oryginalny i/lub innowacyjny?

PRZYKŁADOWE ZASTOSOWANIE

PRZEDMIOTY ŚCISŁE

Zaprojektuj półkę na książki i planszówki do swojego pokoju. Sprawdź na stronie marketu budowlanego, w jakich rozmiarach sprzedawane są płyty MDF. Zaprojektuj cięcia tych płyt, tak, abyś musiał/a kupić ich jak najmniej.

Znajdź swoim zdaniem najbardziej niezdrowy przepis na szarlotkę. Przerób go tak, aby składniki ciasta (przede wszystkim jabłka) straciły jak najmniej składników odżywczych.

PRZEDMIOTY PRZYRODNICZE

Zrób plan „partyzantki drzewnej” w swoim mieście lub dzielnicy. Wybierz gatunki, które najlepiej przyjmą się w danym miejscu. Zaplanuj wegańskie menu na randkę z osobą uprawiającą sport. Stwórz własną linię kosmetyków opartą o zioła, które jesteś w stanie wyhodować samodzielnie.

PRZEDMIOTY HUMANISTYCZNE

Zaplanuj trasę wycieczki szkolnej po starówce miasta, do którego się udajecie. Rozwiń koncept i zrób z niego grę miejską. Zaplanuj fotograficzne łowy w pobliskim parku/ogrodzie/lesie. Zaprojektuj makijaż lub fryzurę nawiązującą do konkretnej epoki historycznej lub świata przedstawionego w lekturze. Stwórz nowoczesną wersję przepisu kulinarnego z dawnych czasów i uwzględnij w nim zastępniki dla nieosiągalnych dziś składników.

JĘZYKI OBCE

Wariację każdego z wyżej wymienionych zadań można zrealizować w języku obcym. Będzie to okazja, by zapoznać się ze specjalistycznym słownictwem z danej dziedziny w sposób interaktywny przy jednoczesnym korzystaniu z obcojęzycznych materiałów źródłowych.

PRZEDMIOTY ZWIĄZANE Z EDUKACJĄ ARTYSTYCZNĄ

Zrób projekt wnętrza pokoju dla siebie lub kogoś bliskiego uwzględniając jego/jej budowę ciała, gust i/lub zainteresowania. Zaprojektuj kolekcję strojów inspirowaną epoką historyczną. Namaluj, narysuj lub stwórz cyfrowy kolaż będący ilustracją, lub okładką szkolnej lektury.

ŁAMIGŁÓWKI

OPIS AKTYWNOŚCI

Wszyscy lubimy od czasu do czasu zmierzyć się z łamigłówkami logicznymi. Wbrew pozorom, wiele prostych gier na smartfony w swej istocie nawiązują do popularnych szarad. Ich natura jest po prostu dobrze ukryta pod jaskrawą szatą graficzną.

Układanie zagadek może być taką samą frajdą, jak ich rozwiązywanie. A czasem nawet większą.

WARIANT: KRZYŻÓWKA

Do stworzenia własnej krzyżówki nie potrzeba niczego więcej niż papieru w kratkę. Prawdopodobnie nie wyjdzie nam z tego elegancka krzyżówka panoramiczna, ale to nic złego. Krzyżówki panoramiczne, ze względu na ograniczone miejsce, mają bardzo skąpe opisy haseł. Tradycyjna krzyżówka, gdzie poszczególne rzędy i kolumny są numerowane, nie ogranicza nas, jeśli chodzi o długość i format opisu haseł.

Pamiętajmy, by krzyżówka miała hasło powiązane z daną dziedziną wiedzy!

WARIANT: WYKREŚLANKA

Odnajdywanie w gąszczu przypadkowych liter słów biegnących w różnych kierunkach to zajęcie jednocześnie wyczerpujące i odprężające, wspomagające skupienie. Istnieją liczne warianty wykreślanek: podana jest lista słów do skreślenia, podana jest wyłącznie ich liczba, podane są hasła opisujące ukryte wyrazy.

W dzisiejszych czasach w stworzeniu wykreślanek pomagają umieszczone w Internecie darmowe generatory: wystarczy wpisać do nich hasła. Nie dają one jednak poczucia kontroli nad tworzoną łamigłówką. Nie wszystkie oferują też możliwość wpisania hasła, które zwyczajowo tworzy się z czytanych rzędami, od góry od lewej do prawej, nieskreślonych liter. Dlatego zachęcamy do pracy analogowej, z nieśmiertelnym papierem w kratkę.

WARIANT: REBUS

Rebus wydaje się zabawą dzieciinną, ale to tylko pozory. Stworzenie łamigłówki, która wymaga minimalnej liczby ingerencji w litery reprezentowanych przez ikony słów, to prawdziwa sztuka. Jako elementy składowe zawsze dobrze sprawdzą się słowa, które mają liczne synonimy. To pozwoli wznieść poziom komplikacji rebusu na wyższy poziom.

+ ... JAKO ZADANIE INDYWIDUALNE

Łamigłówki nie niosą ze sobą dużej wartości merytorycznej. Nie polecamy ich jako punktowanego zadania indywidualnego czy projektu.

+ ... JAKO BONUS

Sprawdzą się, ponieważ mogą być alternatywnym sposobem przyswojenia wiedzy.

+ ... JAKO FRAJDA

Jeśli uczniowie będą mogli wymieniać się stworzonymi łamigłówkami i potraktują ich układanie jako formę rywalizacji w swego rodzaju sztuce, może sprawić im to zaskakująco dużo frajdy. Możemy też układać zestawy krzyżówek złożone z prac indywidualnych uczniów i przekazywać im je do rozwiązywania w czasie wolnym.

JAK WYCENIĆ WYKONANĄ PRACĘ?

W tym zadaniu możesz przyznać punkty w oparciu o poniższe pytania. Upewnij się, że w danym projekcie ich użycie jest adekwatne.

- Czy hasła w krzyżówce są prawidłowe?
- Czy wykreślanka nie zawiera zbyt wielu pustych miejsc?
- Czy rebus nie wymaga więcej niż jednej wymiany/skreślenia na słowo?

PRZYKŁADOWE ZASTOSOWANIE

Łamigłówki można stworzyć do wiedzy z każdego przedmiotu. Z zasady, będzie to trudniejsze w przypadku przedmiotów ścisłych. Osobną kategorią są łamigłówki matematyczne. W ich układaniu lubują się kolejne generacje matematyków. Warto samodzielnie odnaleźć takie zagadki i poprosić uczniów o stworzenie własnych wariantów.

MEMY

OPIS AKTYWNOŚCI

Memy, czyli najpopularniejsze obecnie żarty obrazkowe, najczęściej bawią ironią zaszytą w połączeniu fotografii lub znanej grafiki z krótkim tekstem. Memy dominują w mediach społecznościowych i wyparty z kultury dowcipy opowiadane. Można do woli ubolewać nad zanikiem tak popularnych niegdyś kawałów, ale nic nie odwróci już biegu tej rzeki. Nowe dowcipy pojawiają się rzadko i coraz rzadziej słyszy się je podczas towarzyskich spotkań. Zamiast tego, przy użyciu komunikatorów, dzielimy się z bliskimi właśnie memami.

Memy najczęściej tworzy właśnie młodzież. Jest to forma sprytnego i inteligentnego komentarza do obtaczającej ich rzeczywistości.

Pozwólmy skomentować im w ten sposób zdobytą wiedzę.

+ ... JAKO ZADANIE INDYWIDUALNE

To zadanie wydaje się lekkie i łatwe, ale wcale takie nie jest. Mem to żart, żart to komedia, a komedia to najtrudniejszy gatunek literatury (choć pewnie można się o to spierać). Zrobienie dobrego mema wymaga głębokiej analizy tematu i odkrycia jego sedna. Sprawdzą się więc wyśmienie, zakładając, że warunki brzegowe zadania będą wyraźnie zarysowane. Polecenie powinno zacząć się od frazy: skomentuj, wyraż swoje zdanie, oceń. Memy to forma ekspresji, więc aby nie były sztuczne, muszą zawierać osobiste poglądy autorów na dany temat.

+ ... JAKO PROJEKT

Mem to forma ulotna. Mem potrzebuje iskry. Proces projektowy z zasady nie jest przyjazny takiej twórczości. Będzie ją bardzo ograniczał i prawdopodobnie w memy wkradnie się sztuczność. Mem jako projekt polecamy tylko dla grup o bardzo dużej kreatywności. Wtedy dzieło pod tytułem „semestr trygonometrii w trzydziestu memach” może okazać się dziełem iście epickim.

+ ... JAKO BONUS

Jeśli aktualnie omawiany materiał jest trudny, zaś nauka frustrująca, memy mogą okazać się doskonałym wentylem, przez który ulotni się nadmierny stres. Jednocześnie nawet drobne nagrody zdobyte za ich stworzenie, mogą dać uczniom poczucie tworzenia sobie cienkiej poduszki bezpieczeństwa.

+ ... JAKO FRAJDA

Stworzenie mema w trakcie lekcji? To pomysł na zadanie błyskawiczne, które potrwa kilka minut i pozwoli ożywić zajęcia. Zwłaszcza prowadzone w późniejszych godzinach.

JAK WYCENIĆ WYKONANĄ PRACĘ?

W tym zadaniu możesz przyznać punkty w oparciu o poniższe pytania. Upewnij się, że w danym projekcie ich użycie jest adekwatne.

- Czy jest zrozumiały?
- Czy jest prawdziwy i zawiera informacje zgodne z wiedzą naukową?
- Czy nie poniża, nie dyskryminuje i nie ośmiesza konkretnych osób lub grup społecznych?
- Czy powstał przy użyciu materiałów dostępnych na otwartej licencji?

PRZYKŁADOWE ZASTOSOWANIE

Twórcy memów wykorzystują zamiennie dwa surowce podstawowe:

- popularne fotografie;
- popularne grafiki.

Warto namówić ich, by wykorzystywali do tego znane dzieła sztuki.

TIP: #OTWARTAKULTURA

Tworzenie memów może być doskonałą okazją do tego, aby pokazać uczniom, gdzie i jak szukać zasobów graficznych na otwartej licencji. W ostatnich latach większość wielkich muzeów świata zdigitalizowało swoje zbiory. To doskonała okazja, by pokazać, że warto do nich zaglądać.

POZOSTAŁE PRZEDMIOTY

Memy dotyczą dosłownie wszystkiego. Wyśmiewają każdego i potrafią sprowadzić do absurdu dowolny koncept. Z drugiej jednak strony, mogą być ekstremalnie efektywną metodą promocji jakiejś idei. Są narzędziem równie skutecznym, co nieobliczalnym. Trzeba koniecznie zadbać o ich wartość merytoryczną.

RANKING

• • • • • OPIS AKTYWNOŚCI

Analiza i ewaluacja to dwa z trzech najwyższych położonych pięter piramidy efektów kształcenia. Prawidłowe wykonanie zadania, polegającego na stworzeniu rankingu opartego o konkretne cechy badanego obiektu, dowodzi dogłębnego zrozumienia jego natury i charakterystyki.

Do rankingów można podejść też zupełnie inaczej. Zamiast prosić uczniów o stworzenie klasyfikacji obiektywnej, można w ten sposób udostępnić im przestrzeń do wyrażenia subiektywnych opinii. Będą równie wartościowe pod warunkiem, że położymy nacisk na uzasadnianie własnego zdania i to jego jakość będzie stanowiła podstawowe kryterium oceny zadania.

WARIANT: RECENZJA

Innym zadaniem trenującym umiejętność ewaluacji jest stworzenie recenzji. Chociaż recenzja zazwyczaj jest oceną tylko jednej rzeczy, nigdy nie powstaje w próżni. Nie jesteśmy w stanie prawidłowo oceniać wartości bez kontekstu i nie stosując porównań. Każda recenzja zawiera więc odniesienia do innych zjawisk, obiektów czy procesów.

+ ... JAKO ZADANIE INDYWIDUALNE

Stworzenie rankingu, zwłaszcza subiektywnego, to dla ucznia zadanie proste i szybkie w realizacji... Przynajmniej na pierwszy rzut oka. Bo chociaż wypisanie nazw 5 najzdrowszych owoców rosnących w Polsce i uargumentowanie każdej decyzji trzema zdaniami nie zajmuje dużo czasu, to etap poszukiwania potrzebnych informacji może potrwać dość długo. Wszystko zależy od kryteriów oceny narzuconych w zadaniu.

+ ... JAKO PROJEKT

Projekt co do zasady powinien dotyczyć przekrojowego materiału. Nie powinien być rozrośniętym rankingiem, w którym porównujemy ze sobą dużo obiektów. Lepszym rozwiązaniem jest porównanie tych samych obiektów, ale pod kątem innych cech. Jeszcze ciekawszym pomysłem jest stworzenie zbioru recenzji. Każdy z członków zespołu może badać inne obiekty, a wartość całej pracy będzie zawierała się we wspólnym tworzeniu kontekstu i kryteriów oceny.

+ ... JAKO BONUS

Jeśli stworzenie rankingu będzie zadaniem standardowym, dodatkowo oceniona praca może polegać np. na napisaniu recenzji, oceny wieloaspektowej lub też dokładniejszemu uzasadnieniu własnej opinii (np. na podstawie dodatkowych źródeł, jak akademickie artykuły naukowe).

+ ... JAKO FRAJDA

We współczesnej szkole ogromnie brakuje przestrzeni na działania nieszablonowe. Stworzenie rankingu w oparciu o dziwaczne kryteria może być nie tylko groteskowo śmieszne, ale również pozwolić spojrzeć na rzeczy z zupełnie nowej, nieoczywistej perspektywy. Sukces takiego zadania zagwarantuje kontrast między pozornym absurdem kryteriów oceny a powagą badanych zagadnień. Można zastosować je jako podsumowanie lekcji, w formie głosowania na pięć najładniej brzmiących słówek lub najgroźniej wyglądających wzorów chemicznych.

JAK WYCENIĆ WYKONANĄ PRACĘ?

W tym zadaniu możesz przyznać punkty w oparciu o poniższe pytania. Upewnij się, że w danym projekcie ich użycie jest adekwatne – zwłaszcza w płaszczyźnie obiektywne/subiektywne.

- Czy do wszystkich ocenionych obiektów zastosowano te same kryteria?
- Czy, jeśli ranking miał być obiektywny, rzeczywiście taki jest?
- Czy, jeśli ranking miał być subiektywny, pozycja każdego z obiektów na liście jest dobrze uzasadniona?
- Czy uzasadnienia są tak samo obszerne dla każdego z obiektów w rankingu?
- Czy recenzja zawiera odwołania do innych obiektów z tej samej kategorii?
- Czy recenzja jest oceną wieloaspektową (warto zasugerować, pod jakim kątem dany obiekt powinien być oceniony)?

PRZYKŁADOWE ZASTOSOWANIE

PRZEDMIOTY ŚCISŁE

X najprzydatniejszych w życiu codziennym wzorów matematycznych / fizycznych / chemicznych. Top X największych fizyków. X najbardziej fascynujących pierwiastków chemicznych.

PRZEDMIOTY PRZYRODNICZE

Top X najsprytniejszych owadów. X typów komórek mojego organizmu, które lubię najbardziej. Recenzja projektu Ewolucji: mrówki i mrowisko.

PRZEDMIOTY HUMANISTYCZNE

X najważniejszych wierszy poetki Y. Top X najpiękniejszych otwarć rozdziałów w literaturze romantyzmu. Materiał na złączyńcę: X postaci z powieści pozytywistycznych, które mogłyby być arcywrogiem w filmie o superbohaterach.

JĘZYKI OBCE

Top X lokalnych dań z kraju Y, których (nie) chcę spróbować. Z zasad gramatycznych języka Z, których najtrudniej mi się nauczyć. Czasowniki nieregularne – recenzja tabeli.

PRZEDMIOTY ZWIĄZANE Z EDUKACJĄ ARTYSTYCZNĄ

Top X obrazów, które nie wiadomo, jak powiesić na ścianie (i jak uważam, że powinny wisieć). X stylów w architekturze, bez których moglibyśmy się obejść. X najważniejszych instrumentów w orkiestrze. Najważniejszy album muzyczny ubiegłego roku: recenzja.

REFERAT

10

OPIS AKTYWNOŚCI

Szkolny referat to żadna nowość. Większość uczniów miała kiedyś okazję stanąć przed swoją klasą i na kilkanaście minut przejąć rolę nauczyciela, by podzielić się wiedzą z samodzielnie opracowanego zakresu wiedzy. Co ciekawe, takie kwadransowe prezentacje zyskały niezwykłą popularność dzięki konferencjom organizowanym w formacie TED i TEDx. Referat na pewno nie zniknie ze szkoły (i dobrze!), ale warto wypróbować jego najnowsze warianty.

WARIANT: PODCAST AUDIO

Nie wszyscy czują się komfortowo przemawiając publicznie. Nawet jeśli słuchacze nie są obcymi ludźmi, tylko kolegami i koleżankami z klasy. Treść referatu można więc nagrać i udostępnić w formie podcastu w Internecie. Taki format może być pretekstem do tego, żeby uczniowie skorzystali z darmowych programów do montażu dźwięku. Podcast na pewno będzie lepiej się słuchać, jeśli ubarwią go jingle czy dźwięki tła. Można nagrać je samemu lub skorzystać z licznych baz oferujących je na otwartej licencji.

TIP: popularny darmowy program do montażu dźwięku to Audacity

TIP: baza sampli dźwiękowych na otwartej licencji to np. [Freesound.org](https://www.freesound.org)

WARIANT: PORADNIK VIDEO

Jeśli uczeń lub uczennica nie ma nic przeciwko temu, by pokazać swoją twarz, zamiast podcastu można nagrać krótki film i udostępnić go w serwisie YouTube. Dla całej klasy można założyć nowy kanał i opublikować w nim wszystkie referaty video. Montaż takich materiałów jest nieco trudniejszy, ale nie wykracza poza umiejętności młodzieży wychowanej ze smartfonem w rękę. Podobnie jak w przypadku dźwięków, również dostęp do tysięcy materiałów wideo udostępnionych do nieodpłatnego wykorzystania jest niezwykle szeroki.

TIP: popularny darmowy program do montażu video to DaVinci Resolve

TIP: bazy sampli video na otwartej licencji znajdują się na stronie [OpenCulture.com](https://www.openculture.com)

WARIANT: TED TALK

Konferencja w stylu TEDx może być nazwana cyklem referatów w stylu de luxe. Na pewno mniej uczniów znajdzie w sobie odwagę, by w niej wystąpić jako prelegenci. Ale takie wydarzenie potrzebuje też obsługi technicznej: oświetleniowców, scenografów, filmowców. Na tak przygotowane wydarzenie można zaprosić rodziców i znajomych, a jego zapis też umieścić w sieci po uprzednim zmontowaniu.

+ ... JAKO ZADANIE INDYWIDUALNE

W sumie jest to klasyka zajęć z przedmiotów przyrodniczych. Referaty często pojawiają się na zajęciach geografii, biologii czy chemii. W ostatnich czasach referatom świeżość dały konferencje organizowane pod marką TED i TEDx. Warto odświeżyć tę formułę i połączyć ją z nauką wystąpień publicznych. Poręczny format to tzw. lightning talk, czyli prezentacja błyskawiczna, trwająca od 3 do 5 minut. Z kolei podcast to forma popularna i... Banalnie prosta. Dobrze sprawdza się, jeśli biorą w nim udział dwie osoby. W końcu dialogu słucha się lepiej niż monologu. Montaż i publikacja takiego materiału nie zabiera też dużo czasu.

+ ... JAKO PROJEKT

Nagranie i zmontowanie dobrej jakości materiału video zajmie przynajmniej kilka dni. Może to być praca, którą wspólnie wykonają dwie lub trzy osoby. Sprawdzi się więc jako zadanie projektowe.

+ ... JAKO BONUS

Samodzielnie tworzone filmy z kategorii „jak to zrobić” to ogromna część materiałów publikowanych przez typowych prosumentów. Uczniowie na pewno oglądali niejedną taką produkcję i mają swoje zdanie na temat tego, jak powinna wyglądać. Pozwólmy im ją zrobić jako dodatkowe zadanie.

Również regularna publikacja materiałów audio lub wideo może być potraktowana jako dodatkowa aktywność uczniów i w ten sposób oceniana. Kolejnym oczywistym pomysłem jest organizacja klasowego lub szkolnego wydarzenia w stylu konferencji TEDx.

+ ... JAKO FRAJDA

Ani podcast, ani kanał w serwisie YouTube nie musi być bardzo poważny. Wiedzę można dzielić się z humorem. Dużą rolę będzie odgrywać tutaj dobór tematów. Wybór powinien być podjęty wspólnie przez nauczyciela/nauczycielkę i ucznia/uczennicę.

JAK WYCENIĆ WYKONANĄ PRACĘ?

W tym zadaniu możesz przyznać punkty w oparciu o poniższe pytania. Upewnij się, że w danym projekcie ich użycie jest adekwatne.

- Czy prezentowane informacje są zgodne ze stanem wiedzy?
- Czy materiał przekazuje wiedzę w sposób interesujący i zajmujący?
- Czy materiał jest dobrze zmontowany?
- Czy są wskazane źródła użytych w nim materiałów na otwartej licencji?
- Czy temat został potraktowany wyczerpująco?
- Czy materiał zawierał ciekawostki i anegdoty?
- Czy materiał zawierał ciekawostki i anegdoty?

PRZYKŁADOWE ZASTOSOWANIE

Wszystkie wymienione powyżej formaty sprawdzają się na każdej lekcji i mogą dotyczyć absolutnie każdego przedmiotu szkolnego.

ŚCIAĞA

11

OPIS AKTYWNOŚCI

Powszechnie wiadomo, że nie robienie ściągi, ale samo ściągnięcie jest czynnością naganną. Tworzenie skróconej, esencjonalnej wersji materiału omawianego na zajęciach jest jedną z najlepszych metod nauki. Zmusza ucznia do selekcji materiału, wyboru rzeczy najistotniejszych i przedstawienia ich w skondensowanej, a jednocześnie czytelnej formie. Przy okazji, jest to zadanie bardzo osobiste. Ściąganie przy użyciu cudzej ściągi jest zadaniem karkołomnym.

Dobrą ściągię zrobić jest niesłychanie trudno. Trzeba doskonale poznać materiał źródłowy...

WARIANT: ŚCIAGA KLASYCZNA

Co by się stało, gdybyśmy przyjęli założenie, że uczniowie zawsze będą od nas sprytniejsi? Że każdy może ściągać na sprawdzianie i prawdopodobnie to zrobi? W takim wypadku mamy tylko jedno wyjście. Wystawmy im oceny na podstawie ściąg, które przygotowali... Czy taka sytuacja musi być ponurym żartem? Niekoniecznie. Może być fascynującym zadaniem. Powszechna dostępność drukarek i łatwe w obsłudze edytory tekstu umożliwiają stworzenie czytelnych ściąg, które można powielać... A także sprawdzić i ocenić.

WARIANT: PROJEKT

Ułożenie sprawdzianu przez uczniów jest jak przysłowiowe upieczenie dwóch pieczeni na jednym ogniu. Uczniowie wiedzą dokładnie, co będzie na sprawdzianie. Nauczyciel oszczędza swój czas i nie musi układać pytań.

Aby jednak zachować sensowność tego zadania, musi być spełnionych kilka warunków:

- każdy uczeń pisze kilka pytań i układa do nich prawidłowe odpowiedzi;
- pytania nie mogą się powtarzać;
- uczniowie tworzą pytania w kilku rundach – nauczyciel na koniec każdej rundy akceptuje lub odrzuca stworzone pytania;
- pytania i odpowiedzi są zbierane w jednym pliku, wszyscy uczniowie mają do niego dostęp;
- nauczyciel ½ punktów przyznaje za sensowność pytań i prawidłowość odpowiedzi, a pozostałą ½ za odpowiedzi udzielone już na samym sprawdzianie.

WARIANT: PRO TIPS (PRO PORADA) I EDUHAKI

Celne i krótkie porady noszą coraz bardziej upowszechniającą się w języku potocznym angielską nazwę pro tips. Format można dopasować do potrzeb szkolnych i poprosić uczniów o stworzenie zestawu porad, dotyczących zastosowania wiedzy nabytej na lekcjach w praktyce. Pokrewnym pojęciem są tzw. (znów z angielskiego) lifehacks, czyli po naszymu patenty. Patenty najczęściej dotyczą cwanych rozwiązań ułatwiających życie codzienne (jak używanie wieszaków z klamrami, aby otworzyć książkę kucharską na właściwej stronie i powiesić ją do rączki od szafki kuchennej na wysokości wzroku). Eduhaki to popularne metody ułatwiające zapamiętanie faktów czy dat (najczęściej za pomocą mnemotechnik) lub np. alternatywne sposoby liczenia prostych operacji matematycznych. Kolekcjonowanie i tworzenie własnych eduhaków to też wartościowa metoda nauki.

WARIANT: 4 DUMMIES (DLA OPORNYCH)

Podręczniki z cyklu *4 dummies / Dla opornych* od wielu lat okupują listy bestsellerów. W możliwie najprostszy i najczytelniejszy sposób tłumaczą... Właściwie wszystko. Od naprawy urządzeń domowych, po naukę księgowości. Tak naprawdę są zestawem podręczników do nieobecnego w systemie szkolnym przedmiotu „życie codzienne”. Warto przyjrzeć się temu, jak są skonstruowane i napisane, by następnie porównać je z przeciętnymi podręcznikami używanymi w szkole. Kolejny krok to poproszenie uczniów, by na wzór takiego przewodnika po meandrach życia, wspólnie napisali własny podręcznik z cyklu *Dla opornych*.

+ ... JAKO ZADANIE INDYWIDUALNE

Najlepiej sprawdzi się tutaj stworzenie ściąg. Można też pokusić się o eksperyment społeczny:

- poprosić uczniów o stworzenie imiennie podpisanych ściąg;
- rozlosować ściąg przed sprawdzianem, tak aby nikt nie dostał swojej własnej;
- punkty za sprawdzian przyznać następująco: 1/3 za kompletność i prawidłowość materiału na ściąg, 1/3 za rozwiązane przez ucznia zadania, 1/3 za rozwiązane zadania przez ucznia korzystającego ze ściagi danego ucznia.

Oczywiście, trzeba będzie na tym sprawdzianie przymknąć oko na co nieco...

+ ... JAKO PROJEKT

Zestaw ściąg to oczywiście rozwiązanie, ale znacznie ciekawsze będzie zlecenie każdemu z zespołów stworzenia jednego z rozdziałów podręcznika Przedmiot X dla opornych. Praca wszystkich zespołów powinna złożyć się na kompletne kompendium wiedzy z danego semestru.

+ ... JAKO BONUS

Nadanie wiedzy praktycznego charakteru w naszym systemie edukacji niestety mieści się w kategorii zadań dodatkowych i wartości dodanej. Zadanie dodatkowe może mieć charakter zestawu pro porad.

+ ... JAKO FRAJDA

Już sama nazwa „eduhaki” sugeruje naukę w trybie niepoważnym. Znalezienie własnych rozwiązań na „łamanie” systemu i uczenie się po swojemu to doskonały sposób na obdarowanie uczniów poczuciem sprawczości i oddanie im pola kreatywnych eksperymentów z uczeniem się.

JAK WYCENIĆ WYKONANĄ PRACĘ?

W tym zadaniu możesz przyznać punkty w oparciu o poniższe pytania. Upewnij się, że w danym projekcie ich użycie jest adekwatne.

- Czy zadanie nie zawiera błędów merytorycznych i przekłamań?
- Czy ściąg jest kompletna i czytelna?
- Czy pytania stworzone na sprawdzian nie są zbyt banalne, zbyt trudne, lub zbyt obszerne?
- Czy odpowiedzi udzielone na wymyślone na sprawdzian pytania są prawidłowe i kompletne?
- Czy teksty w kompendium podane w sposób czytelny i zrozumiały?
- Czy pro porady rozwiązują realne problemy?
- Czy eduhaki rzeczywiście działają? Czy nie są przekombinowane?

PRZYKŁADOWE ZASTOSOWANIE

Do każdego z przedmiotów można stworzyć podręcznik z cyklu Dla opornych. Podobnie jest ze ściągami, dlatego w poniższym zestawieniu ujęliśmy jedynie eduhaki i pro porady.

PRZEDMIOTY ŚCISŁE

Wzory matematyczne w pracy krawcowej. Wzory fizyczne w czterowierszach.

PRZEDMIOTY PRZYRODNICZE

Jak nie wierzyć telewizji i samodzielnie przepowiadać pogodę na podstawie dostępnych map barycznych. Jak przeżyć w lesie, jeśli zgubisz się na kilka dni.

PRZEDMIOTY HUMANISTYCZNE

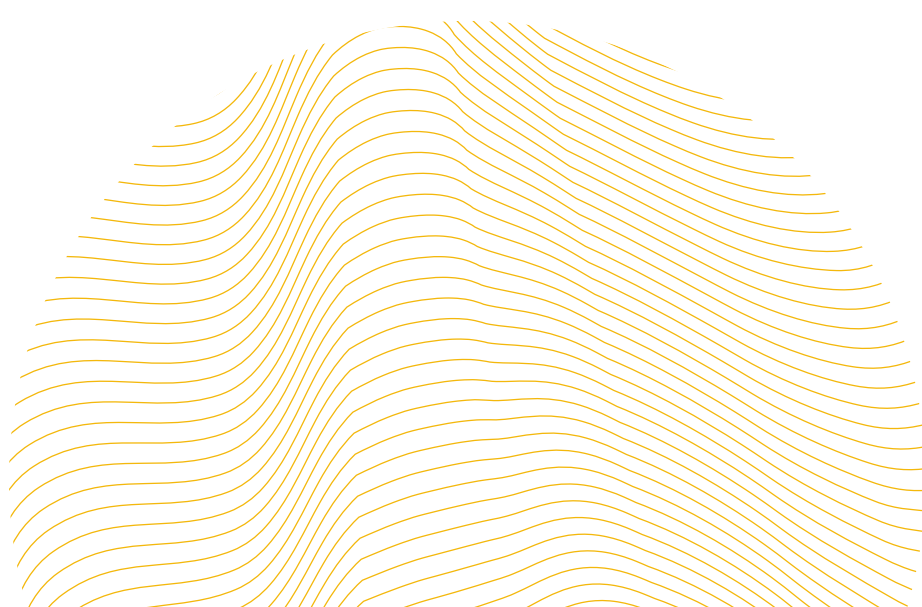
Zapamiętywanie szczegółów wydarzeń historycznych metodą pałacu pamięci. Lekcje z historii, które ciągle zapominamy.

JĘZYKI OBCE

Rymowanka zwierająca czasowniki nieregularne. Wszystko, co możesz powiedzieć po angielsku używając słowa get z przyimkami i poimkami.

PRZEDMIOTY ZWIĄZANE Z EDUKACJĄ ARTYSTYCZNĄ

Jak odgadnąć styl architektoniczny Ważnego Budynku z Cegły. Włoski dla początkujących na podstawie pojęć z dziedziny muzyki.

TEKST

12

OPIS AKTYWNOŚCI

Zadania tekstowe to podstawowe narzędzie, jakim posługują się nauczyciele przedmiotów humanistycznych. Jest ono na tyle elastyczne, że można z powodzeniem zastosować je w przekazywaniu wiedzy z innych dziedzin. Jednocześnie w edukacji językowej można pokusić się o zastosowanie innych, nieszablonowych formatów wypowiedzi pisemnej.

WARIANT: ARTYKUŁ (OD GAZETY.PL PO ASZDZIENNIK)

Artykuł może być krótką notką albo rozbudowanym tekstem, który zawiera dogłębną i dobrze zweryfikowaną analizę badanego tematu. Jest to zadanie niezwykle elastyczne. Nauczyciel ma więc ogromną swobodę w ustalaniu jego warunków brzegowych.

WARIANT: ESEJ

Esej, choć niezwykle popularny, jest trudny do jednoznacznego opisania. Jak mówi polska Wikipedia: „Nie da się ustalić konkretnych cech poetyki eseju z powodu różnorodności kształtu, tematyki i stylistyki poszczególnych realizacji tego gatunku. Można jedynie próbować charakteryzować teksty eseistyczne, uwzględniając pojawiające się w nich literackie tendencje i zjawiska”.

Cechy charakterystyczne każdego eseju to m.in.:

- subiektywizm – zawiera przemyślenia autora;
- refleksyjność – jest zapisem toku rozmyślań, nie ma w nim próby dowodzenia tez;
- niefikcjonalność – nie tworzy własnego świata przedstawionego;
- niesystematyczność – zawiera luźne skojarzenia, bez potrzeby ustanawiania ich porządku;
- niesystemowość – nie wyczerpuje tematu;
- intertekstualność – zawiera cytaty, aforyzmy i odniesienia do innych dzieł.

Esej jest więc bardzo osobistą wypowiedzią na dany temat. Raczej sprawdzi się więc jako forma ekspresji czyjegoś punktu widzenia, niż weryfikacja posiadania konkretnej wiedzy z danej dziedziny.

WARIANT: OPOWIADANIE LUB FANFIK

Ta krótka, jednowątkowa forma literacka pisana prozą, zazwyczaj kojarzy nam się z dużą swobodą. Większość nauczycieli języka zadaje je jako pracę domową, dbając bardziej o jego objętość, niż o sam temat. Wymyślenie fabuły czy świata przedstawionego zazwyczaj pozostawione jest w rękach uczniów. Tymczasem, w dobie wszechobecnych narracji transmiedialnych, można częściej próbować robić to nieco inaczej. Oprócz liczby znaków narzucić np. świat, w którym będzie dziać się akcja opowiadania lub postacie w nim występujące. W ten sposób będziemy już o krok o tworzenia tzw. fanfików, czyli tekstów opartych o uniwersa znane z szeroko pojętej popkultury, zawierające nowe lub alternatywne przygody ich bohaterów.

WARIANT: SCENARIUSZ LUB DRAMAT

Nie da się ukryć, że długie opisy przyrody czy innych elementów świata przedstawionego już dawno wyszły z mody. Można więc pokusić się o stworzenie tekstu, który z zasady jest ich pozbawiony, jak scenariusz filmu. Alternatywą może być nieco trudniejsza forma, jaką jest krótki dramat (w tym przypadku opisy można włożyć w usta niemogących się buntować postaci). Na samym końcu półki z wariantami tego wariantu znajdziemy komiks, storyboard (rysunki i szkice kolejnych ujęć kamery w filmie) lub znaną z młodzieżowych magazynów końcówki XX w. fotostory (zdjęcia wzbogacone opisami lub dymkami zawierającymi wypowiedź).

WARIANT: WIERSZ LUB PIOSENKA

Poemat lub tekst do utworu muzycznego zawierają najmniej słów, ale nie oznacza to, że łatwo się je pisze. O tym, jak trudno napisać jest dobrze brzmiący wiersz, który nie będzie grafomania, wie każdy, kto choć raz był zakochany jako nastolatek. Naszym zdaniem jest to najtrudniejsze zadanie ze wszystkich powyższych, jeśli traktować je na poważnie.

+ ... JAKO ZADANIE INDYWIDUALNE

Esej, opowiadanie, fanfik, artykuł lub prosty scenariusz filmu to najlepsze pomysły na zadanie dla jednego ucznia, na którego wykonanie będzie potrzebować kilku dni.

+ ... JAKO PROJEKT

W wypadku projektu sprawa nieco się komplikuje. Trudno, by nad tak osobistym tekstem jak esej, pracowało kilka osób. Podobnie jest w wypadku wierszy czy opowiadań. Rozwiązaniem może być na przykład cykl kilku fanfików, które będą łączyć się w zestaw przygód o wspólnym mianowniku. W kategorii arcytrudne=arcyciekawe jest napisanie musicalu. Mogą składać się na niego teksty piosenek napisane przez uczniów do istniejących już utworów muzycznych.

Inny pomysł to np. tekst do gazety stylizowany na artykuły śledcze. W prawdziwym świecie nad takimi tekstami często pracuje kilkusobowy zespół. Temat, rzecz jasna, powinien nawiązywać do bieżących zajęć

+ ... JAKO BONUS

Wszystkie zadania, które sprawdzają się jako indywidualne, mogą pełnić też funkcję zadań dodatkowych. Kategoria ta jest też przyjazna wszystkim bardziej skomplikowanym formatom, jak dramat czy poezja.

+ ... JAKO FRAJDA

Artykuł do serwisu satyrycznego, fotostory czy storyboard to „lekkie” formaty, których tworzenie może dać uczniom sporo frajdy. Można zarzucić im, że są mało „pisarskie”. Naszym zdaniem nauka umiejętności konstruowania narracji i tworzenia fascynujących opowieści nie musi iść zawsze w parze z nauką poprawnego pisania w konkretnym języku. Warto więc otworzyć się i od czasu do czasu wypróbować, jak się sprawdzają.

JAK WYCENIĆ WYKONANĄ PRACĘ?

W tym zadaniu możesz przyznać punkty w oparciu o poniższe pytania. Upewnij się, że w danym projekcie ich użycie jest adekwatne.

- Czy stworzony tekst odpowiada charakterystyce gatunku?
- Czy spełnia warunki brzegowe?
- Czy zawiera w sobie jeden z podstawowych łuków fabularnych lub schematów narracyjnych? Jeśli nie – czy jest ku temu uzasadnienie?

- Czy jest napisany poprawnie?
- Czy jest wciągający/wzruszający/śmieszny – w zależności od wymagań gatunku i zadania?

PRZYKŁADOWE ZASTOSOWANIE

PRZEDMIOTY ŚCISŁE

Artykuł popularno-naukowy opisujący jakieś zjawisko. Opowiadanie lub dramat na temat hipotetycznego przebiegu jakiegoś odkrycia naukowego.

PRZEDMIOTY PRZYRODNICZE

Esej na temat ewolucji rodziny zwierząt. Opowiadanie osadzone w konkretnej krainie geograficznej, zawierające jej cechy charakterystyczne w opisach.

PRZEDMIOTY HUMANISTYCZNE

Opowiadanie, musical lub dramat, w którym spotykają się postacie z różnych lektur lub postacie z różnych epok. „Zagubiony” tren Jana Kochanowskiego. Fikcyjny artykuł do portalu dla młodzieży o premierze „Chłopów” przy założeniu, że tą czterotomową powieść napisała gwiazda rocka na odwyku.

JĘZYKI OBCE

Zgrabne tłumaczenie tekstu piosenki z zachowaniem jej rytmu i liczby sylab. Opowiadanie, w którym spotykają się z postacie z książki oryginalnie napisanej w języku obcym i ojczystym. Fotostory zrobione w klasie podczas lekcji.

PRZEDMIOTY ZWIĄZANE Z EDUKACJĄ ARTYSTYCZNĄ

Esej na temat dzieła sztuki, grupy artystów lub szerszego zjawiska w sztuce.

TURNIEJ

13

OPIS AKTYWNOŚCI

Niestąbnąca popularność teleturniejów jasno dowodzi tego, że generalnie kochamy rywalizację. Lubimy też sprawdzać swoją wiedzę. Zgłaszamy się do rywalizacji w telewizji, wybieramy na piwo do baru, gdy odbywa się tam pub quiz, a przeglądając internetowe portale z wiadomościami, od czasu do czasu skusi nas krzykliwy link o tytule „Sprawdź, ile wiesz o europejskich stolicach”.

Tylko ze sprawdzianami jakoś nie przepadamy.

Oczywiście, całkowita rezygnacja z okresowego testowania wiedzy uczniów nie jest możliwa. Ale od czasu do czasu można zastąpić ją formatem, który sprawia wrażenie bardziej dobrowolnego.

WARIANT: QUIZ

Najprostsza forma rozgrywki, w której chwalimy się naszą wiedzą, to oczywiście quiz. Dzięki przystępności takich narzędzi jak *Kahoot* i *Kahoot:Kids*, quizy coraz częściej pojawiają się w klasie. Są szybkie i stanowią doskonały przerywnik lekcji o charakterze wykładu. Trudno też w ich trakcie ściągać.

WARIANT: POJEDYNEK

Aby zaangażować wszystkich uczniów do drużynowej rywalizacji, nie trzeba wymyślać żadnego nowego formatu turniejowego. Wystarczy zainspirować się formatami, które emituje (bądź emitowała) telewizja. *Familiada*, *Postaw na milion*, *Miliard w rozumie*, 1 z 10 czy drużynowe rozgrywki w grę przypominającą *Milionerów* jest w stanie przygotować każdy nauczyciel. Można też zaangażować do niej uczniów w roli autorów i autorek pytań.

WARIANT: TURNIEJ DOMÓW

Pomysł na ostatni wariant niniejszej aktywności zaczerpnęliśmy z sagi o Harrym Potterze. Klasę można podzielić na domy, które będą rywalizowały ze sobą w poszczególnych konkurencjach. Turniej może być więc „nakładką” spinającą w całość wszystkie inne zadania i aktywności, w tym bonusowe. Zaletą takiego rozwiązania jest spontanicznie powstający system współpracy i mentoringu pomiędzy uczniami z tego samego Domu. Tworzenie tożsamości czy identyfikacji wizualnej domu może być też wspaniałą okazją do wyżycia się kreatywnie.

+ ... JAKO ZADANIE INDYWIDUALNE

Przygotowanie się do quizu na zadany temat lub stworzenie określonej puli pytań na turniej to typowe zadanie, które powinno być wykonane samodzielnie.

+ ... JAKO PROJEKT

Turnieje to z zasady wydarzenia jednorazowe. Raczej nie ma tutaj przestrzeni na zadanie projektowe. Wyjątkiem jest Turniej Domów. W takim wypadku projekt może obejmować tworzenie materiałów związanych z samym Domem, jeśli wykorzystuje się przy tym wiedzę zdobywaną w trakcie danego przedmiotu.

+ ... JAKO BONUS I FRAJDA

Przygotowanie i przeprowadzenie turnieju na lekcji, na wzór jednego z telewizyjnych formatów, na pewno sprawi uczniom dużo frajdy. Kto wie, może również zachęci do zgłoszenia się do jednego z nich?

JAK WYCENIĆ WYKONANĄ PRACĘ?

W tym zadaniu możesz przyznać punkty w oparciu o poniższe pytania. Upewnij się, że w danym projekcie ich użycie jest adekwatne.

- Czy pytania nie były zbyt trudne lub zbyt proste?
- Czy zestaw prawidłowych odpowiedzi faktycznie je zawierał?
- Czy wkład wszystkich członków zespołu w pracę był jednakowy?

PRZYKŁADOWE ZASTOSOWANIE

PRZEDMIOTY ŚCISŁE, PRZYRODNICZE I HUMANISTYCZNE

Podczas lekcji wszystkich przedmiotów z tej grupy można poprowadzić dowolny quiz lub turniej. Zadania mogą mieć też wpływ na Turniej Domów z danej dziedziny.

JĘZYKI OBCE

Quiz można wykorzystać do nauki słownictwa. Turniej to okazja do sprawdzenia wymowy. W zadaniach można też używać materiałów audio i video ze ścieżką dźwiękową w języku obcym.

PRZEDMIOTY ZWIĄZANE Z EDUKACJĄ ARTYSTYCZNĄ

Oprócz wspomnianych wyżej przykładów do zadań dodatkowych można dodać przygotowanie identyfikacji wizualnej domu, projekt logotypu, naszywek, elementów ubioru albo skomponowanie muzyki czy choreografii na wzór pokazów cheerleaderskich.

14

OPIS AKTYWNOŚCI

Można śmiało przyjąć, że rozmowa jest najpierwotniejszą formą przekazywania wiedzy pomiędzy ludźmi. Bardzo brakuje jej w dzisiejszej szkole, chociaż nie jest to winą nauczycieli, a gargantuicznych rozmiarów programów nauczania. Nasza propozycja to przywrócenie wymiany myśli jako nagradzanego zadania.

WARIANT: PRAWDZIWA ROZMOWA

Podstawowy wariant zadania to oczywiście rozmowa z drugim człowiekiem. Może to być ktoś z rodziny, sąsiadka, znajomi rodziców czy nauczyciel prowadzący zajęcia dla innej klasy.

WARIANT: FIKCYJNE SPOTKANIE

Druga opcja jest zarazem trudniejsza i łatwiejsza. Łatwość polega na tym, że cała rozmowa jest zmyślona, zaś sam rozmówca nie musi być nawet człowiekiem. Trudność (ale i wartość edukacyjna) polega na tym, iż ową „drugą stronę” uczeń musi w całości zasymulować w swojej głowie. W przeciwnym wypadku nie otrzyma od niej żadnych odpowiedzi...

+ ... JAKO ZADANIE INDYWIDUALNE

Kolejne zadanie, które wygląda na lekkie, a wcale takie nie jest. Wywiad to umiejętność zadawania właściwych pytań. Aby to zrobić, trzeba znać fundamenty danej wiedzy. Jest więc to kolejna metoda uczenia pośredniego. Wiedza nie jest tu celem samym w sobie, ale staje się narzędziem. A tak przecież powinno to działać. W wariantcie podstawowym sprawdzi się, jeśli będzie to prawdziwa rozmowa z kimś, kto jest łatwo dostępny, jak ktoś z rodziny. W takim wypadku raczej nie należy wymagać, by wywiad był bardzo mocno skupiony na konkretnej wiedzy o charakterze kognitywnym.

+ ... JAKO PROJEKT

Jeśli przeprowadzenie wywiadu będzie wymagało również znalezienia odpowiedniego rozmówcy, śmiało możemy sklasyfikować takie zadanie jako projektowe. Można w takim wypadku wymagać, by interlokutor/ka ucznia posiadał/a konkretną wiedzę / umiejętności / doświadczenie w jakiejś dziedzinie wiedzy. Można też poprosić o przeprowadzenie serii kilku wywiadów z osobami, które coś łączy np. ten sam zawód, miejsce pracy czy wykonywane obowiązki.

+ ... JAKO BONUS

Fikcyjne spotkanie to zadanie trudniejsze. Można więc potraktować je jako zadanie dodatkowe, dla osób chętnych.

+ ... JAKO FRAJDA

Każdemu z nas zdarzyło się kiedyś, w wielkich emocjach, wykrzyknąć (lub przynajmniej bardzo głośno pomyśleć) coś do postaci zamieszkującej karty postaci lub telewizyjny ekran. Wywiad z bohaterką książki, groźnym zwierzęciem, odległą planetą czy zapomnianym bóstwem może być zadaniem zabawnym, odprężającym, ale jednocześnie nader kreatywnym.

JAK WYCENIĆ WYKONANĄ PRACĘ?

W tym zadaniu możesz przyznać punkty w oparciu o poniższe pytania.

Upewnij się, że w danym projekcie ich użycie jest adekwatne.

- Czy struktura pytań jest logiczna i wyczerpująca?
- Czy tekst wywiadu został zredagowany?
- Czy, w przypadku fikcyjnej rozmowy, interlokutor został wiernie zasymulowany?
- Czy informacje padające w wywiadzie są prawdziwe, a jeśli nie, czy autor rozmowy wskazał to w komentarzu?

PRZYKŁADOWE ZASTOSOWANIE

Do zajęć z dowolnego przedmiotu pasuje zadanie polegające na napisaniu wywiadu ze słynnym naukowcem/naukownicą z danej dziedziny. Inne pomysły na wywiady można znaleźć poniżej:

PRZEDMIOTY ŚCISŁE

Prawda: informatyk, fizyczka, inżynier

Fikcja: pierwiastek chemiczny, wzór matematyczny, wyjątkowa liczba, ambasador języka programowania.

PRZEDMIOTY PRZYRODNICZE

Prawda: lekarka, weterynarz, chemiczka, leśnik

Fikcja: drzewo, zwierzę, rzeka, góra, kraina, park narodowy, bakteria, część ciała

PRZEDMIOTY HUMANISTYCZNE

Prawda: dziennikarz, pisarka, poeta, psycholożka, archeolog

Fikcja: znana postać historyczna, zwykły człowiek z innego czasu i miejsca, duch epoki, postać z powieści, dramatu lub wiersza

JĘZYKI OBCE

Prawda: obcokrajowiec pracujący w Polsce, studentka z wymiany, osoba z rodziny, w której oboje rodziców pochodzi z innych krajów

Fikcja: pomnik, flaga, ważny symbol, endemiczny gatunek rośliny lub zwierzęcia

PRZEDMIOTY ZWIĄZANE Z EDUKACJĄ ARTYSTYCZNĄ

Prawda: architekt wnętrz, muzyk, DJ-ka, streetartowiec

Fikcja: postać z obrazu, podmiot liryczny z piosenki, postać z arii operowej lub musicalu, nieżyjący artysta, znany posąg lub postacie z greckiej wazy.

The logo for ASGO, featuring the letters 'A', 'S', and 'G' stacked vertically, with the 'O' positioned to the right of the 'S' and 'G', all in a white, sans-serif font.

ASGO

AUTONOMICZNY SYSTEM
GRYWALIZACJI OFFLINE